

## Zlí filantropové z Kunsthalle? Bez soukromých peněz se umění neobejde

18.02.2022 seznam.cz - Jiří Fajt

rubrika: Kultura, Názory, Stalo se

<https://monitoring-anopress-cz.ezproxy3.nkp.cz/Artc?idfk=YZ5D20220218110003&hash=nxkgshbknc&lang=cz>  
(<https://monitoring-anopress-cz.ezproxy3.nkp.cz/Artc?idfk=YZ5D20220218110003&hash=nxkgshbknc&lang=cz>)

**Klíčová slova:** Kunsthalle (7)

Otevření nového uměleckého prostoru **Kunsthalle** v Praze znovu rozdmýchává kontroverze o "čistotě" peněz filantropů. Umění ale soukromé peníze potřebuje. Chrání před pandemií i politickým vlivem.

V současnosti kulturní veřejnost netrpělivě očekává otevření nového uměleckého prostoru na malostranském břehu Vltavy, naproti etablované výstavní síň Rudolfinum a nedaleko senátní Valdštejnské jízdárny, tradičního místa konání velkolepých výstavních počínů. Ano, hovořím o **Kunsthalle** Praha, jejímiž zakladateli a Spiritus rector jsou manželé Pavlína a Petr Pudilovi. Oba dobře znám a jejich bohaté filantropické aktivity sleduji mnoho let — Pudilovi podporovali nejen Akademii výtvarných umění, coby partneři Národní galerie Praha umožnili také řadu významných mezinárodních výstav, které jsme za mého vedení připravili. A bez podpory soukromých filantropů a korporací by náš ambiciózní program nebyl myslitelný, což platí obecně a je jedno, zda v Praze, Berlíně nebo Paříži.

Otevřít výstavní prostor a naplnit ho smysluplným programem je již samo o sobě náročným počinem. Nemluvě o založení umělecké instituce, která se svým profilem vyrovná veřejným muzeím a jejíž mise nespočívá pouze ve vystavování, ale též v samostatném výzkumu a vzdělávání. A to je případ pražské **Kunsthalle**.

V českém kulturním prostředí je ale latentně již delší dobu přítomná kontroverze o "čistotě" veřejných prostředků a "toxičnosti" těch soukromých související se zpochybňováním motivů filantropů některými prodejci levicových myšlenek, což mě vede k zamyšlení nad rolí a vnímáním soukromých aktivit na globální umělecké scéně.

Nemá příliš smyslu zabývat se anglo-saským prostředím, neboť tamní institucionální praxe není přenosná do podmínek kontinentální Evropy. V USA je totiž jedinou institucí financovanou z veřejných zdrojů Smithsonian Institution ve Washingtonu D.C., do jehož svazku náleží National Gallery of Art a Hirshorn Museum. A všechna ostatní, včetně Metropolitního muzea v New Yorku nebo J. Paul Getty Museum v Los Angeles, jsou privátní instituce založené za masivní podpory velkopodnikatelů a finančníků; první z nich tak žije dodnes z velkorysosti rodiny Rockefellerů, druhé z ohromných finančních zdrojů naftového magnáta, jehož jméno kalifornské muzeum nese.

Podívejme se tak spíše k našim sousedům. Ať jsou motivy ke sponzorování soukromých uměleckých institucí jakékoli, dá se s jistým zjednodušením říct, že zaplňují mezery, které vytvářejí nedostatek veřejných prostředků

nebo politické zásahy do fungování veřejných institucí.

Podobná diskuze na téma výstavní instituce, navíc označované jako **Kunsthalle**, probíhá aktuálně v Berlíně. Tamní radnice na dva roky pronajala opuštěné hangáry někdejšího letiště Tempelhof kulturní nadaci z Bonnu pro výstavy současného umění. Její zakladatel se ostentativně chlubí kontakty do nejvyšších pater městské i spolkové politiky, a proto mu je vyčítáno, že právě přímluva mocných mu umožnila uzavření nájemní smlouvy. Ta však není oproti jiným nikterak zvýhodněna! Propojení soukromých peněz a vysoké politiky se i přesto stalo pro několik umělkyní a umělců záminkou ke stažení prací z výstav organizovaných touto nadací. Na druhé straně rozpočet Berlína neumožňuje profinancování tolika potřebných transformací rozsáhlých průmyslových areálů pro kulturní využití, a proto se komunální politika vydala cestou spolupráce se soukromým sektorem. Nejednoznačně přijímá tento bojkot i umělecká a široká veřejnost vůbec. Nabízí se totiž oprávněná otázka po veřejném zájmu – je jeho naplněním rozšiřování lokální kulturní nabídky i ze soukromých prostředků, anebo chceme nadále chodit kolem pustých a chřadnoucích hangárů?

V sousedním Polsku se veřejné kulturní instituce již před lety staly rukojmím ideologického diktátu nynějšího režimu. Výjimkou nejsou ani politicky motivované zásahy do obsazování vedoucích pozic, jak ukazuje politováníhodný případ mezinárodně uznávané umělecké kritičky Hany Wróblewské na čele polské Národní galerie umění Zachęta, které na konci minulého roku ministr kultury neobnovil pracovní smlouvu. O to důležitější jsou pak režimně-kritické aktivity nezávislých soukromých galerií. Dusivá atmosféra veřejného života však přiměla nakonec i Grażynu Kulczykovou, bohatou investorku a jednu z nejvlivnějších polských sběratelek a filantropek, k přesunu vlastní umělecké sbírky do švýcarského Engadinu. Její Museum Susch od roku 2019 oživuje tradici **kunsthalle** coby experimentálního prostoru a vystavuje přehlížené pozice poválečného konceptuálního a feministického umění ze středovýchodní Evropy. Jen škoda, že tak daleko za hranicemi rodné země.

V orbánovském Maďarsku již dávno platí, že na špici vrcholných uměleckých institucí musí být režimu loajální lidé. Při hledání partnerů pro mezinárodní projekty pak spíše než veřejná muzea plní propagandistické zadání státní politiky oslovíte mnohem raději svobodomyšlné soukromé iniciativy. A pár takových stále ještě odolává stupňujícímu se existenčnímu tlaku.

Zcela odlišná je situace na Ukrajině. Tamní veřejné muzejní instituce si nedokázaly vytvořit nezbytné infrastrukturu, finanční ani personální zázemí k systematickému zájmu o současné umění, což je nápadné především v Kyjevě, pozoruhodně živé umělecké metropoli na východě Evropy. Tradiční výchovně-vzdělávací, prezentační a podpůrnou roli veřejných institucí tak převzaly soukromé, mezinárodně dobře ukotvené instituce jako PinchukArtCentre nebo Contemporary Art Center M17, založené bohatými podnikateli a filantropy. Jedině díky nim pak mohou být v mezinárodních souvislostech představovány mimořádné pozice dosud neprávem přehlížené ukrajinské umělecké scény.

V Čechách budeme tedy teprve s ustupující pandemií moci odhalovat, v jak žalostném stavu zanechala veřejné rozpočty. To se pochopitelně týká i kultury, o jejíž potřebnosti, zejména v posledních dvou krizových letech, přestali snad pochybovat i ti poslední nepoučitelní technokraté. Za situace, kdy umělecké instituce na veřejném rozpočtu budou mírně řečeno přešlapovat, anebo se (údajně) vyrovnávat s dopady pandemie, bude stoupat

význam soukromých iniciativ vznikajících z nadšení a soukromých peněz osvědčených mecenášů. A několik takových již v Čechách existuje – DOX, Meet Factory a Kampa Muzeum v Praze, Osmička v Humpolci, Telegraph v Olomouci nebo Gong v Dolních Vítkovicích.

Pražská **Kunsthalle** bude mezi nimi jistě patřit k těm nejvelkorysejším a mezinárodním programem nejambicióznějším. Jsem upřímně rád, že Pudilovi po mně symbolicky převzali štafetový kolík a budou usilovat o propojení Prahy s uměleckým světem. Profitovat z toho totiž budou jak umělkyně a umělci, tak i veřejnost. A v neposlední řadě celá česká kultura, která podobné okysličující infuze nutně potřebuje.

URL | [https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-zli-filantropove-z-\(https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-zli-filantropove-z-\) kunsthalle -bez-soukromych-penez-se-umeni-neobejde-188858](https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-zli-filantropove-z-(https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-zli-filantropove-z-) kunsthalle -bez-soukromych-penez-se-umeni-neobejde-188858)

Název: Zlí filantropové z Kunsthalle? Bez soukromých peněz se umění neobejde

Autor: Jiří Fajt

Zdroj: seznam.cz

Datum: 18.02.2022

Číslo: 49

Rubrika: Kultura, Názory, Stalo se

Odkaz: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-zli-filantropove-z-kunsthalle-bez-soukromych-penez-se-umeni-neobejde-188858> (<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-zli-filantropove-z-kunsthalle-bez-soukromych-penez-se-umeni-neobejde-188858>)

Oblast: Internet - Zpravodajství a publicistika